NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

MUNKAVÉDELMI FŐOSZTÁLY

J E L E N T É S

a munkavédelmi hatóság 2016. évi ellenőrzési tapasztalatairól

Bevezetés

A munkavédelmi hatóság 2016. év ellenőrző tevékenységét a 2016. évi Ellenőrzési Irányelvek, az Országos Hatósági Ellenőrzési Terv és a megyei munkavédelmi hatóságok munkaterveiben meghatározottak figyelembe vételével végezte.

A munkavédelmi hatóság elkötelezett abban, hogy a munkavállalók egészségét és biztonságát, valamint hosszabb távon a munkavégző képességét és életkilátásait veszélyeztető munkakörülmények javuljanak, a munkavédelmi ellenőrzések hatékonyabbá váljanak.

A célkitűzéseknek megfelelően a munkavédelmi szakmai tevékenység az európai jogi aktusok és a hazai szabályozások maradéktalan megtartására és érvényesítésére épült. A szakmai tevékenység tükrözte a megelőzésre irányuló szemléletet, a munkavédelmi hatósági ellenőrzések során megmutatkozott az elkötelezettség a munkavédelem társadalmi hasznossága iránt.

1. MUNKAVÉDELMI ELLENŐRZÉSEK

1.1. Ellenőrzött és szabálytalansággal érintett munkáltatók, illetve munkavállalók

2016-ban a munkavédelmi hatósági ellenőrző munka az előző évinél 12,7%-al több, azaz 15 459 munkáltatóra terjedt ki, amelynek során a munkavédelmi szakügyintézők ellenőrizték az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok betartását.

Az ellenőrzött és a szabálytalansággal érintett munkáltatók számát az *1. számú ábra* mutatja.

1. számú ábra

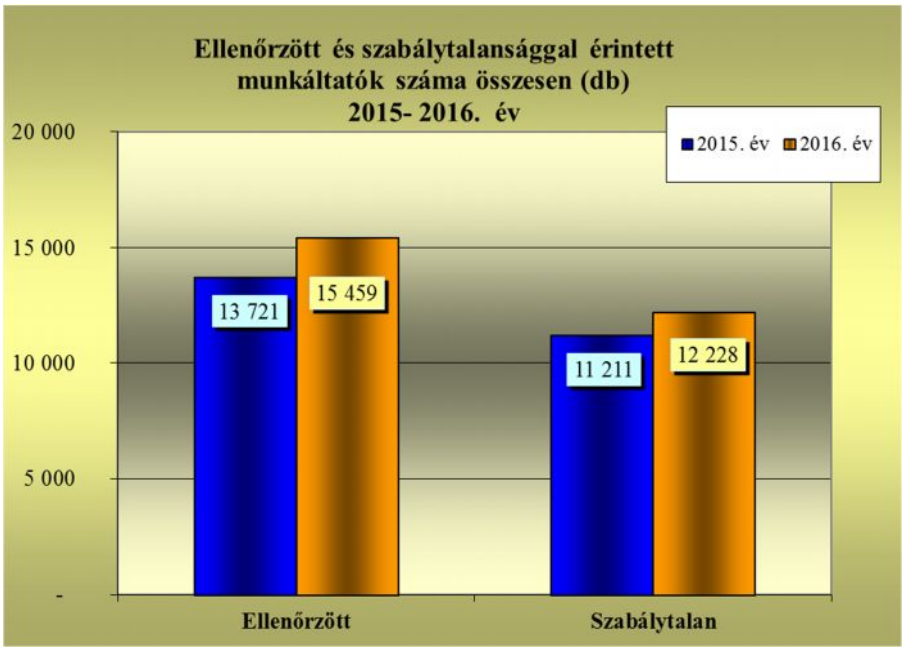

Az ellenőrzött munkáltatók 79,1%-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot, ez az arány 2,6%-kal alacsonyabb a 2015-ös év azonos időszakában tapasztaltakhoz képest.

A munkáltatók írásbeli tájékoztatásra történő kötelezésével további 1 139 munkáltatót vizsgált a munkavédelmi hatóság.

A munkavédelmi szakügyintézők az ellenőrzések során 281 486 fő munkavállaló munkavégzési körülményeit vizsgálták, ez 6,6%-al haladja meg az előző év ugyanezen időszakénak adatait. Szabálytalanságokat az ellenőrzött munkavállalók 66,1%-ánál tapasztaltak, hasonlóan az előző év azonos időszakához (65,7%).

Az ellenőrzött és a szabálytalansággal érintett munkavállalói létszámot a *2. számú ábra* mutatja.

2. számú ábra

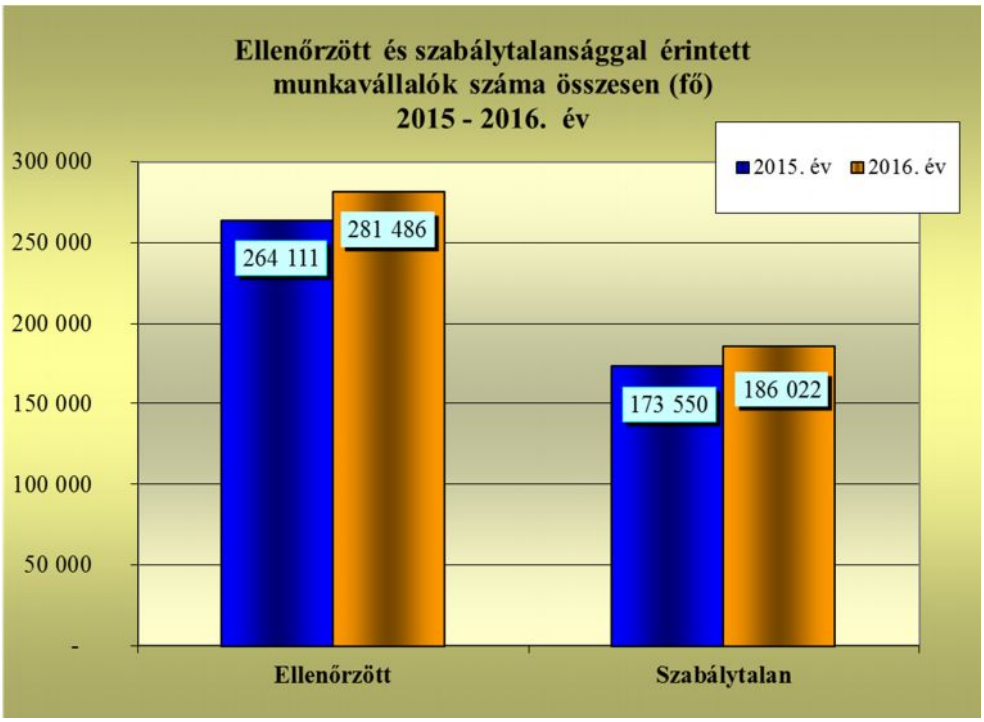

A szabálytalan körülmények között foglalkoztatott munkavállalók 28,7%-a volt súlyos szabálytalansággal érintett, ez arányait tekintve 3,8%-kal alacsonyabb, mint a 2015. évi 32,5%-os súlyosan veszélyeztetett létszám.

1.2. Az ellenőrzések megoszlása

A munkavédelmi ellenőrzések számában nagyobb arányt képviseltek az olyan ágazatok alá tartozó munkáltatók – mezőgazdaság, feldolgozóipar, gépipar, építőipar – ahol a munkavállalók egészségének, biztonságának veszélyeztetése gyakoribb és a veszélyeztetések mértéke is súlyosabb. A kiemelt ágazatok ellenőrzéseinek számát és az összes ellenőrzéshez viszonyított arányát az *1. számú táblázat* mutatja.

1. számú táblázat

Kiemelt ágazat	Ellenőrzések száma (db)
Mezőgazdaság	**725**
Feldolgozóipar (kivéve: gépipar)	**3 374**
Gépipar	**1 899**
Építőipar	**4 099**
Bányászat	**21**
Egészségügyi, szociális ellátás	**222**
Kiemelt ágazat összesen	**10 340**
Ellenőrzött munkáltatók száma összesen	**15 459**
Százalék (kiemelt ágazat / összesen ellenőrzött munkáltatók száma)	**66,89 %**

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) előírása alapján a bányászati ágazatra vonatkozóan a munkaegészségügyi követelmények ellenőrzése tartozik a munkavédelmi hatóság hatáskörébe. (A bányászati ágazatot veszélyessége miatt kezeljük kiemelt ágazatként az ellenőrzések során.)

A munkavédelmi hatóság a 15 459 munkáltató ellenőrzése során 28 203 látogatást folytatott le.

A látogatások számát a látogatások okai szerinti bontásban a *2. számú táblázat* tartalmazza.

2. számú táblázat

Látogatások oka	Látogatások száma
Terv szerinti	17 508
Balesetvizsgálat	2 359
Terv szerinti, utóellenőrzéssel	2 275
Közérdekű bejelentés	2 158
Célvizsgálat	1 946
Foglalkozási megbetegedés (mérgezés) kivizsgálása	368
Panaszvizsgálat	326
Előre nem tervezett	290
Felkérésre végzett ellenőrzés	258
Nem ellenőrzési célú látogatás	255
Egyéb	460
Összesen	**28 203**

Látogatásra legtöbbször terv szerinti ellenőrzés alapján került sor (az összes látogatás 62,1%-a).

A megyei munkavédelmi hatóságokhoz beérkező munkabaleseti jegyzőkönyvek felülvizsgálata során szerzett tapasztalatok, illetve a munkavállalók kérelme alapján balesetvizsgálatra az ellenőrzések 8,4%-ában került sor.

Az állampolgárok nagy számban tettek bejelentést, az egészséget és biztonságot veszélyeztető munkakörülmények miatt. A munkavédelmi szakügyintézők a közérdekű bejelentés miatti 2 158 látogatásuk során 1 456 közérdekű bejelentést, a 326 panaszbejelentés miatti látogatásuk alkalmával 263 panaszbejelentést vizsgáltak ki.

A látogatások 8,9 %-a irányult közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálására.

Utóellenőrzésekre a látogatások 8,1%-ában, célvizsgálatra az ellenőrzések 6,9%-ában került sor.

A munkavédelmi hatósághoz beérkező bejelentett, kivizsgálásra kötelezett súlyos munkabalesetek kivizsgálása folyamatosan történik.

1.3. Az ellenőrzések során hozott határozatok

Az ellenőrzések eredményeként összesen 21 723 db munkavédelmi döntés került kiadmányozásra.

A kiadmányozott 21 571 közigazgatási határozat közül a *3. számú ábra* szerinti megoszlásban az azonnali intézkedést foganatosító és a hiányosság megszüntetésre kötelező határozatok száma a meghatározó. Az azonnali intézkedést foganatosító 10 506 db határozat és a hiányosság megszüntetését előíró 10 566 db határozat mellett 459 esetben került sor munkavédelmi bírság kiszabására.

Az előző évhez viszonyítva az azonnali intézkedést tartalmazó határozatok száma 13,9%-kal (9 225 db-ról 10 506 db-ra), a hiányosság megszüntetését előíró határozatok száma pedig 7,3%-kal (9 844 db-ról 10 566 db-ra) emelkedett.

3. számú ábra

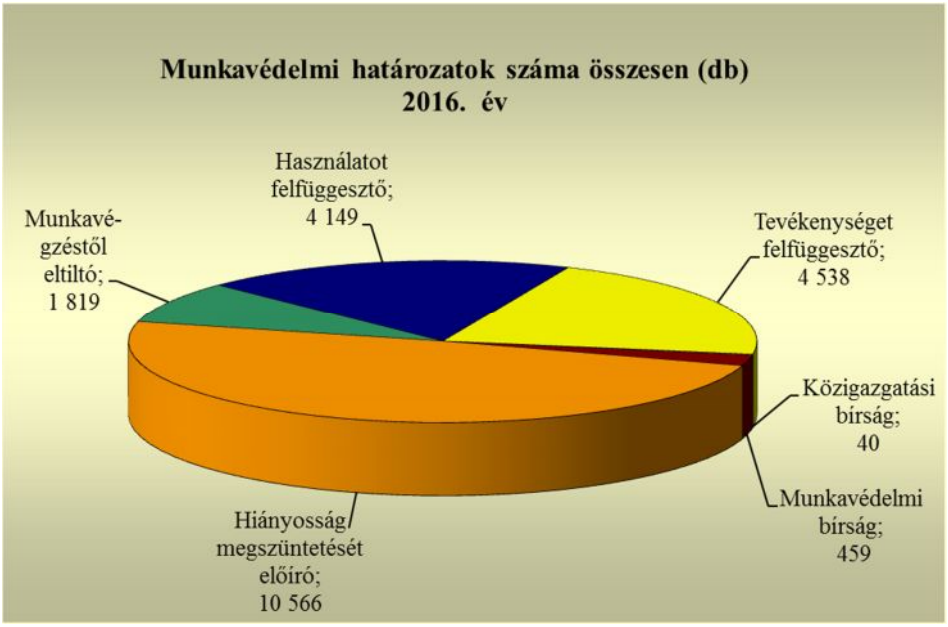

2016-ban a szankcionálás során 459 esetben munkavédelmi, 40 esetben közigazgatási bírságot[1], 152 esetben pedig eljárási bírságot alkalmaztak a munkavédelmi szakügyintézők, 112 075 570 Ft, 1 265 000 Ft és 8 180 000 Ft összegben.

4. számú ábra

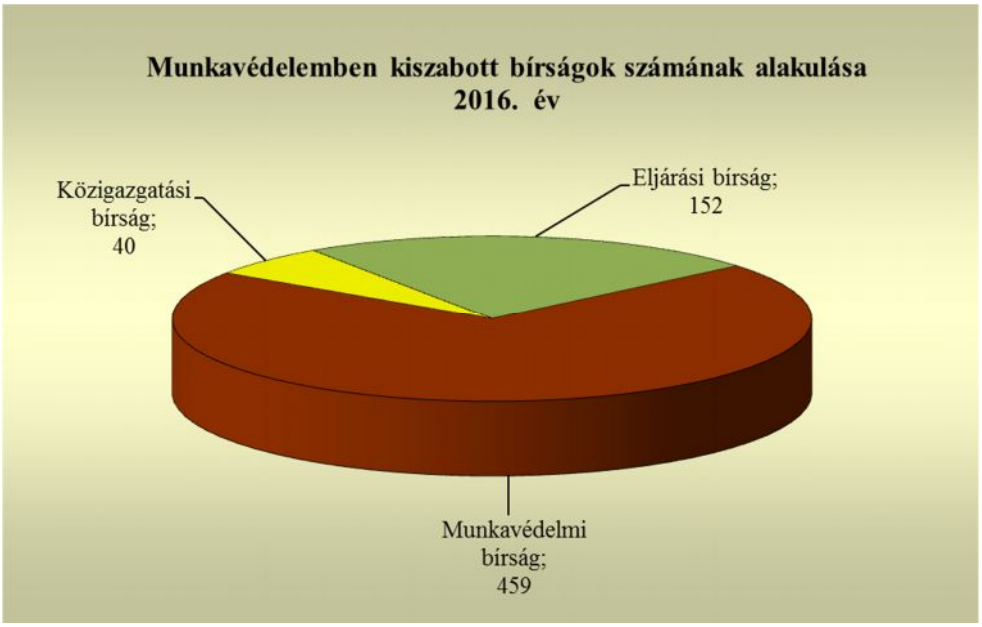

Az érdemi munkavédelmi döntések 3 %-a vont maga után valamilyen pénzügyi jellegű szankciót (munkavédelmi, eljárási, illetve közigazgatási bírság).

A megyei munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírság alkalmazási gyakorlata megfelelt a kis- és középvállalkozásokra vonatkozó törvényi előírásnak. A munkavédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos Kormányrendelet alkalmazása az egységes gyakorlat kialakítását nagyban elősegítette.

[1] *A harmadik negyedévben került bevezetésre új szankció lehetőségként a közigazgatási bírság. Az Mvt. 82/D §-a alapján a munkavédelmi hatóság a természetes személlyel szemben közigazgatási bírságot alkalmazhat.*

A közigazgatási határozatokban összesen 75 555 intézkedést hoztak a munkavédelmi szakügyintézők. E határozatokban foglalt intézkedések közül 21 145 munkabiztonsági jellegű, 9 926 intézkedés munkaegészségügyi és 44 484 intézkedés munkavédelmi[2] tárgyú volt.

Az összes intézkedésen belül a munkaegészségügyi intézkedések aránya 13,1%-ot, a munkabiztonsági intézkedések aránya 28%-ot tett ki, míg a legmagasabb arányt a munkavédelmi intézkedések képviseltek 58,9%-kal.

Az előző év hasonló időszakához viszonyítva az intézkedések száma 7,3%-os emelkedést mutat. Az összes intézkedésen belüli arányok gyakorlatilag megegyeznek az előző évivel.

A munkavédelmi szakügyintézők ellenőrző munkájában érvényesült a munkavédelem komplex szemlélete.

2. KIEMELT SZAKMAI CÉLOK ELLENŐRZÉSÉRE VONATKOZÓ TAPASZTALATOK

A közigazgatási határozatokban foglalt intézkedések szakmai tartalma szerint a leggyakoribb intézkedéseket a *3. számú táblázatban* nagyságrendi sorrendben bemutatott munkáltatói mulasztások miatt kellett meghozni.

3. számú táblázat

	Leggyakrabban előforduló mulasztások megnevezése	Intézkedések száma
1.	Veszélyes anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslésével, értékelésével kapcsolatos szabályok megszegése	4 656
2.	Munkavédelmi ismeretek hiánya	4 321
3.	Munkaeszköz nem megfelelő állapota, karbantartás hiánya	3 376
4.	Létesítmények érintésvédelme	3 373
5.	Egyéni védőeszköz juttatási rend szabályozásának hiánya	2 943
6.	Elsősegélynyújtás megszervezésének, elsősegélyhelyek kialakításának, felszerelésének, jelölésének szabályai megszegése	2 820
7.	Üzemeltetéssel kapcsolatos biztonságtechnikai hiányosságok (védőburkolat, biztonsági berendezés, stb..)	2 662
8.	Be- és leesési veszély	2 606
9.	Alkalmassági vizsgálatok rendjét érintő előírások megszegése	2 595
10.	Figyelmeztető-, és funkció jelölések hiánya	2 246
11.	Elhelyezés, telepítés rögzítés	2 209
12.	Villamos hosszabbítók, tápkábelek hiányosságai (szerelvények, szigetelés, elhelyezés	2 184
13.	Emelőgép üzemeltetési szabályainak megszegése	1 765
14.	Veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök előzetes illetve időszakos ellenőrzésének, felülvizsgálatának elmaradása	1 764
15.	Kockázatértékelés hiánya nem veszélyes munkafolyamatoknál, technológiánál, munkaeszköznél, tevékenységeknél	1 761

A 15 leggyakoribb intézkedést figyelembe véve összességében a legtöbb intézkedés a nem megfelelő munkaeszközök (8,0 %) miatt történt (3. és 7. számú intézkedések). Ezután a villamosbiztonsági hiányosságok (7,4 %) miatt született intézkedések következnek (4. és 12. számú intézkedések).

[2] *munkavédelmi intézkedés: olyan intézkedések köre, amelyek mind a két szakterületet (munkabiztonság és munkaegészségügy) egyaránt érintik, pl.: kockázatértékelés, egyéni védőeszközökkel kapcsolatos intézkedések, stb.*

Az összes intézkedés 6,2 %-át a „Veszélyes anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslésével, értékelésével kapcsolatos szabályok megszegése” miatt hozták a munkavédelmi szakügyintézők.

A „Munkavédelmi ismeretek hiánya” tárgyú intézkedéssel a munkavédelmi szakügyintézők az összes intézkedés 5,7 %-át hozták. Az „Egyéni védőeszköz juttatási rend szabályozásának hiánya” miatt az 5. legtöbb intézkedést hozták a munkavédelmi szakügyintézők (az összes intézkedés 3,9 %-a).

Továbbra is magas az „Elsősegélynyújtás megszervezésének, elsősegélyhelyek kialakításának, felszerelésének, jelölésének szabályai megszegése” miatt hozott intézkedések száma (összességében a 6. legtöbb intézkedés, az összes intézkedés 3,7%-a).

Hasonló arányban hoztak intézkedést a „Be- és leesési veszély”, valamint az „Alkalmassági vizsgálatok rendjét érintő előírások megszegése” tárgyban, ami az összes intézkedés 3,4%-át teszi ki.

2.1. Kiemelt intézkedések

A kiemelt érdemi intézkedések a munkavállalók életét, testi épségét, egészségét jelentősen veszélyeztető munkáltatói szabályszegésekre utalnak.

A tárgyidőszakban a kiemelt érdemi munkavédelmi intézkedések száma 20 494, a kiemelt érdemi munkabiztonsági intézkedések száma 11 292, a kiemelt érdemi munkaegészségügyi intézkedések száma pedig 1 682 volt. A kiemelt intézkedések az összes intézkedés 44,3%-át teszik ki.

2.1.1. Kiemelt munkavédelmi intézkedések

Az összesen 44 484 munkavédelmi intézkedés közül a kiemelt munkavédelmi intézkedések száma 20 494, ami az összes intézkedés 27,1%-a. A kiemelt munkavédelmi intézkedések megoszlását az *5. számú ábra* mutatja.

5. számú ábra

A kiemelt munkavédelmi intézkedések közül összességében a legtöbb intézkedést (29%) a veszélyes anyagokkal (ideértve a veszélyes keverékeket is) végzett tevékenységgel kapcsolatban (1. és 4. legtöbb intézkedés), míg a második leggyakrabban (21%) a „Munkavédelmi ismeretek hiánya” miatt intézkedtek a munkavédelmi szakügyintézők.

A harmadik legtöbb intézkedést (11%) az emelőgépek üzemeltetési szabályainak a megszegése miatt hozták a munkavédelmi szakügyintézők (3. és 12. intézkedés).

Hasonló arányban hoztak intézkedést az érvényes előzetes- vagy időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vélemények hiánya miatt (6. és 7. intézkedés), valamint a kockázatértékeléssel kapcsolatos hiányosságok (8. és 9. intézkedés) tárgyban, ami az összes intézkedés 8-8%-át teszi ki.

2.1.2. Kiemelt munkabiztonsági intézkedések

A 21 145 munkabiztonsági intézkedés közül a kiemelt munkabiztonsági intézkedések száma 11 292, ami az összes intézkedés 15%-a.

2016. év során a kiemelt munkabiztonsági intézkedések közül leggyakrabban a villamosbiztonsági hiányosságok 38% miatt kellett intézkednie a munkavédelmi szakügyintézőknek (1. és 4. legtöbb intézkedés). Ezt követően a nem megfelelő munkaeszközök használata (30%) miatt történt számos intézkedés (2. és 5. legtöbb intézkedés). Ezek az intézkedések adják a kiemelt érdemi munkabiztonsági intézkedések 68%-át.

A „be-és leesés veszély" miatt (3. legtöbb intézkedés) a kiemelt munkabiztonsági intézkedések 23%-ban kellett a munkavédelmi szakügyintézőknek intézkedni.
A munkabalesetek nem megfelelő kivizsgálása, illetve a bejelentésének elmulasztása miatti intézkedések aránya 8% volt. (6., 7. és 9. legtöbb intézkedés) A kiemelt munkabiztonsági intézkedések megoszlását a *6. számú ábra* mutatja.

6. számú ábra

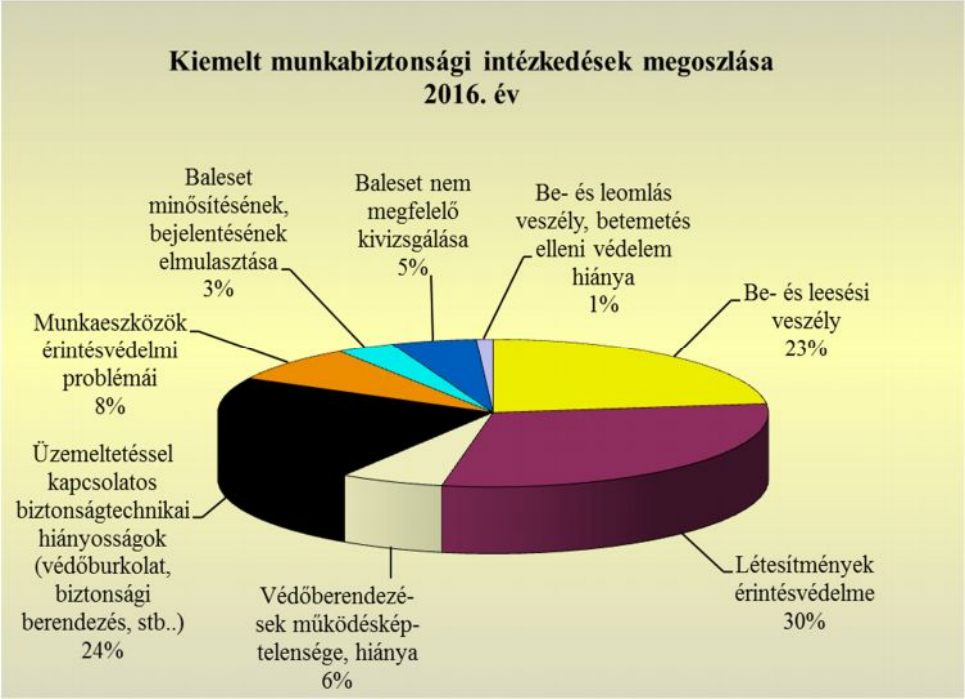

2.1.3. Kiemelt munkaegészségügyi intézkedések

A 9 926 munkaegészségügyi intézkedés közül a kiemelt munkaegészségügyi intézkedések száma 1 682, ami az összes intézkedés 2,2%-a.

Az alábbi ábrán látható, hogy leggyakrabban a *munkahelyi zajexpozícióval* kapcsolatban (összesen[3]: 30%) és a *foglalkozási eredetű rákkeltő anyagokkal* (összesen[4]: 24%) intézkedtek a munkavédelmi

[3] *Zaj kockázatértékelésére vonatkozó szabályok megszegése: 16%; Egyéb munkahelyi zaj expozícióval összefüggő szabályok megszegése: 14%.*

szakügyintézők. E két kóroki tényezővel összefüggő intézkedések az összes kiemelt munkaegészségügyi intézkedés több mint felét (54%) teszik ki.

A munkahelyi zajexpozícióval kapcsolatos intézkedéseknek a halláskárosodás megelőzésében, illetve a hallószerven kívüli (pl. pszichés, vegetatív idegrendszeri) – munkabalesetek bekövetkezésének kockázatát is növelő – hatások csökkentésében van kiemelt szerepe.

Becslések szerint[5] a rosszindulatú daganatos megbetegedések tekinthetők a foglalkozással összefüggő halálesetek elsődleges okának az Európai Unióban, ezért a munkahelyi rákkeltő anyagokkal kapcsolatos szabálytalanságok feltárása és a megszüntetésük érdekében hozott hatósági intézkedések kiemelt jelentőséggel bírnak a megelőzésükben. A klinikailag észlelhető daganatos megbetegedés megjelenéséig gyakran 10-50 év telik el, ezért a munkáltató és a munkavállaló is hajlamos alulbecsülni ez ilyen anyagokkal végzett tevékenységek veszélyességét, a jogszabály által előírtak betartásának fontosságát. A rákkeltővel tevékenységet végző munkavállalókról vezetendő expozíciós nyilvántartás vezetésének pedig az esetlegesen később bekövetkező daganatos megbetegedések rekonstruálásában lehet kulcsfontosságú szerepe.

Számos intézkedés történt a *biológiai kóroki tényezőkkel* kapcsolatban (összesen[6]: 16%) és a foglalkozás-egészségügyi szolgálat alapszolgáltatás keretében elvégzendő feladataival összefüggésben is (*a munkakörülmények és a munkavégzés egészségkárosító hatásának írásban dokumentált vizsgálata: 17%*). A kiemelt munkaegészségügyi intézkedések megoszlását a *7. számú ábra* mutatja.

7. számú ábra

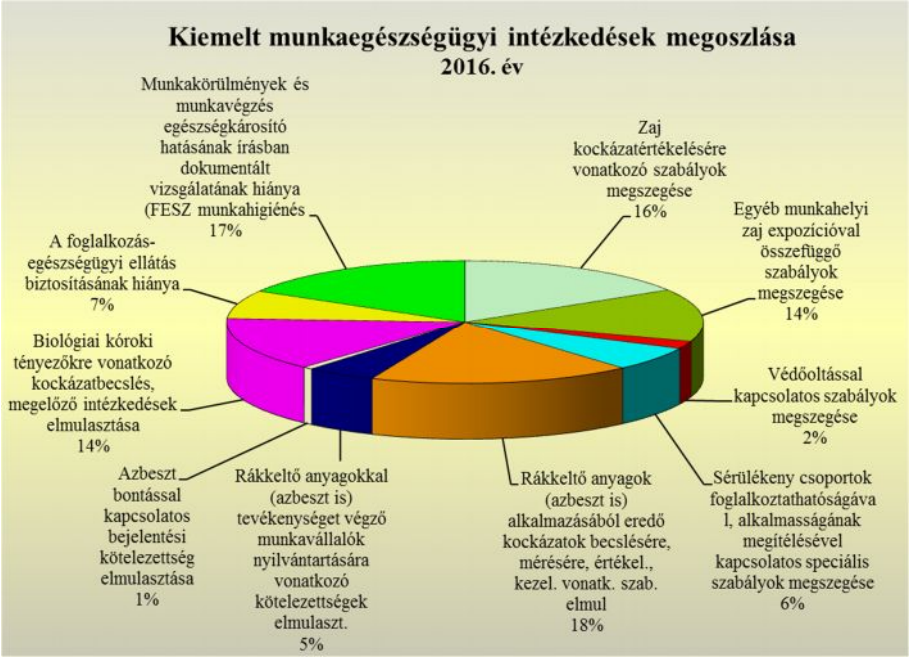

A biológiai kóroki tényezőkkel kapcsolatos szabálytalanságok feltárására kiemelt figyelmet kell fordítani, tekintettel arra, hogy az utóbbi években a mikroorganizmusok (vírusok, baktériumok, gombák, paraziták stb.) által okozott egészségkárosodások az évenként bejelentett, kivizsgált és

---

[4] *Rákkeltő anyagok (azbeszt is) alkalmazásából eredő kockázatok becslésére, mérésére, értékelésére, kezelésére vonatkozó szabályok elmulasztása: 18%; Rákkeltő anyagokkal (azbeszt is) tevékenységet végző munkavállalók nyilvántartására vonatkozó kötelezettségek elmulasztása: 5%; Azbesztbontással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása: 1%*

[5] *A Bizottság közleménye: Biztonságosabb és egészségesebb munkahely mindenkinek – Az Európai Unió munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra irányuló jogszabályainak és politikájának modernizálása, COM (2017) 12*

[6] *Biológiai kóroki tényezőkre vonatkozó kockázatbecslés, megelőző intézkedések elmulasztása: 14%; Védőoltással kapcsolatos szabályok megszegése:2%*

elfogadott (regisztrált) foglalkozási megbetegedések számottevő arányát adták. A klímaváltozás hatásaival összefüggésben az ún. vektorok (állati közvetítők, pl. rovarok, rágcsálók) által terjesztett fertőző megbetegedések (zoonózisok) veszélye is növekedhet.
A munkavédelmi szakügyintézők még mindig találkoztak olyan munkáltatóval, aki nem biztosította a munkavállalói részére a foglalkozás-egészségügyi ellátást, a kiemelt érdemi munkaegészségügyi intézkedések 7%-a a foglalkozás-egészségügyi ellátás biztosítására irányult.

A kiemelt védelemre szoruló sérülékeny munkavállalói csoportok (fiatalkorúak, várandós, nemrégen szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödők, megváltozott munkaképességűek) foglalkoztatási körülményeinek vizsgálata során hozott kötelezések az összes kiemelt érdemi munkaegészségügyi intézkedés 6%-át tették ki.

3. SÚLYOS JOGSÉRTÉSEK

2016-ban a súlyos jogsértések között továbbra is jellemző a magasban végzett munkáknál a leesés elleni megfelelő kollektív műszaki védelem kialakításának hiánya, a leesés elleni védelemül szolgáló egyéni védőeszköz munkáltató általi biztosításának, vagy a munkavállaló részéről történő használatának elmulasztása.

A mélyépítési, közműépítési földmunkáknál, hogy sok esetben elmarad a dúcolás. Jellemző a szakadólap megterhelése a kitermelt földdel, miközben a közúti járműforgalom közvetlenül a munkagödör mellett halad, megnövelve ezzel a föld beomlásának veszélyét. Változatlanul problémás a munkagödrök, munkaárkok elkerítésének hiánya.

A feldolgozóipar, gépipar, illetve a mezőgazdaság területén használt gépek, berendezések esetében továbbra is gyakran fordulnak elő súlyos balesetek a veszélyes tér lehatárolására szolgáló védőburkolatok, biztonsági berendezések hiánya, illetve azok használatának kiiktatása, elmulasztása miatt.

A gépkezelői jogosultság hiányában (nem megfelelő képesítés miatt) történő munkavégzés legtöbbször az anyagmozgatással, raktározással kapcsolatban merült fel (emelőgépek, targoncák jogosulatlan használata).

Villamos berendezések esetében a közvetlen illetve közvetett érintés elleni védelemmel kapcsolatos hiányosság a leggyakoribb veszélyeztetés. A villamos berendezések védőburkolatainak nem megfelelő rögzítése, a villamos vezetékek mechanikai hatás elleni védelmének elmulasztása rendszeresen ismétlődő probléma.

A munkaegészségügyi súlyos veszélyeztetések között továbbra is vezető helyet foglal el az előzetes-, illetve az időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok elmulasztása; a veszélyes anyagokkal/keverékkel történő munkavégzés megfelelő védelmet nyújtó egyéni védőeszköz biztosításának hiányában; továbbá a felső beavatkozási határértéket meghaladó zajexpozícióban végzett tevékenység hallásvédő eszköz biztosítása, illetve használata nélkül.

A vizsgált időszakra jellemző ellenőrzési tapasztalatok alapján a munkavállalók életének, testi épségének, egészségének súlyos veszélyeztetése az *1. számú melléklet* negatív példák című pontjaiban ismertetett cselekményekkel valósult meg.

4. UTÓELLENŐRZÉSEK

A munkavédelmi hatósági intézkedések hatékonyságának egyik mutatója, hogy a munkáltatók milyen arányban hajtják végre a döntéseiket. A 2016. év január 01 – december 31-ig terjedő időszakban a megyei munkavédelmi hatóságok összesen 1 525 utóellenőrzést végeztek, ami az ellenőrzött munkáltatók 9,9%-át érintette.

Az utóellenőrzések tapasztalata szerint a munkavédelmi hatósági intézkedéseket 152 esetben nem hajtották végre, ami 134 munkáltatót érintett. Ez a munkáltatók 0,87 %-ban jelentette a hatósági intézkedések végrehajtásának elmulasztását.

Az intézkedések végrehajtásának elmaradása miatt kiszabott eljárási bírságok összege 2016. évben a már említett 8 180 000 Ft volt.

5. PANASZOK, KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉSEK VIZSGÁLATA

A megyei munkavédelmi hatóságokhoz 2016-ban országosan **összesen 1 456 db közérdekű bejelentés és 263 db panasz** érkezett. A megyei munkavédelmi hatóságok jelentései alapján 2016-ban beérkezett közérdekű bejelentések és panaszok számát, megoszlását a *8. számú ábra* mutatja.

8. számú ábra

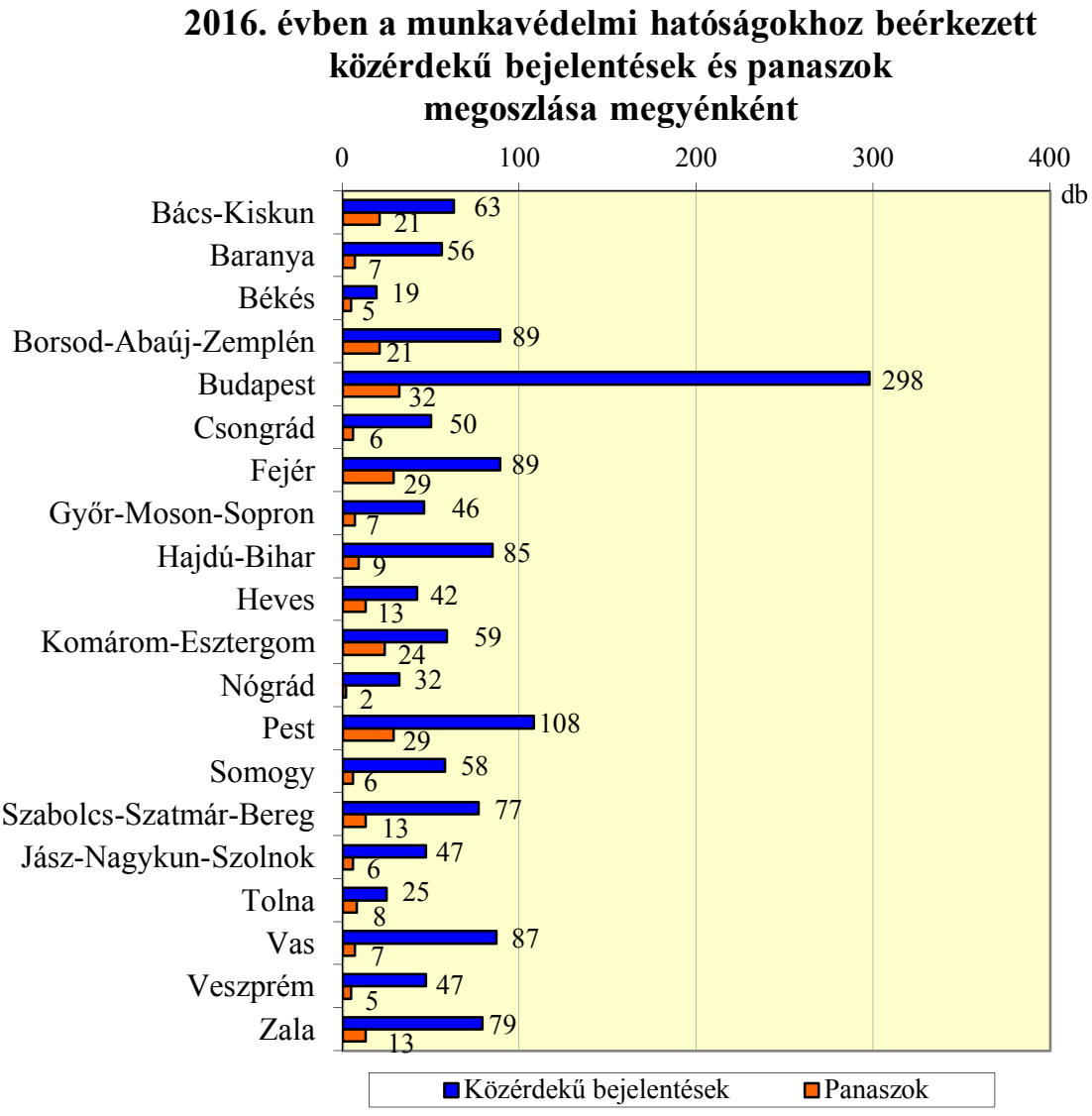

5.1. A közérdekű bejelentések és panaszok témakör szerinti megoszlása

A közérdekű bejelentések és panaszok témakör szerinti százalékos megoszlását a *9. számú ábra* mutatja.

Az „egyéb munkavédelmi jogsértés” számadatait figyelembe nem véve a legtöbb **közérdekű bejelentés** (813 db) a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés, valamint munkaszervezés témakörében érkezett, majd ezt követik az egyéni védőeszközökkel (478 db) és a személyi feltételekkel (127 db) kapcsolatos bejelentések.

A beérkezett **panaszok** tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbb panasz – a közérdekű bejelentésektől eltérően – a balesetek, foglalkozási megbetegedés témakörben (175 db), azután a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés kérdések, munkaszervezés témakörben (38 db), majd az egyéni védőeszközök témakörben (35 db) érkezett.

A *10. ábrán* látható, hogy a balesetek, foglalkozási megbetegedés témakörben sokkal több panasz érkezett, mint közérdekű bejelentés.

Ennek oka, hogy leggyakrabban a balesetet szenvedett vagy a foglalkozási betegséggel érintett munkavállaló élt panasszal, mert a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését vagy mulasztását, továbbá a foglalkozási megbetegedés, ill. fokozott expozíciós eset bejelentésének elmaradását sérelmezte.

9. számú ábra

A közérdekű bejelentések és panaszok témakör szerinti százalékos megoszlása, 2016. évben

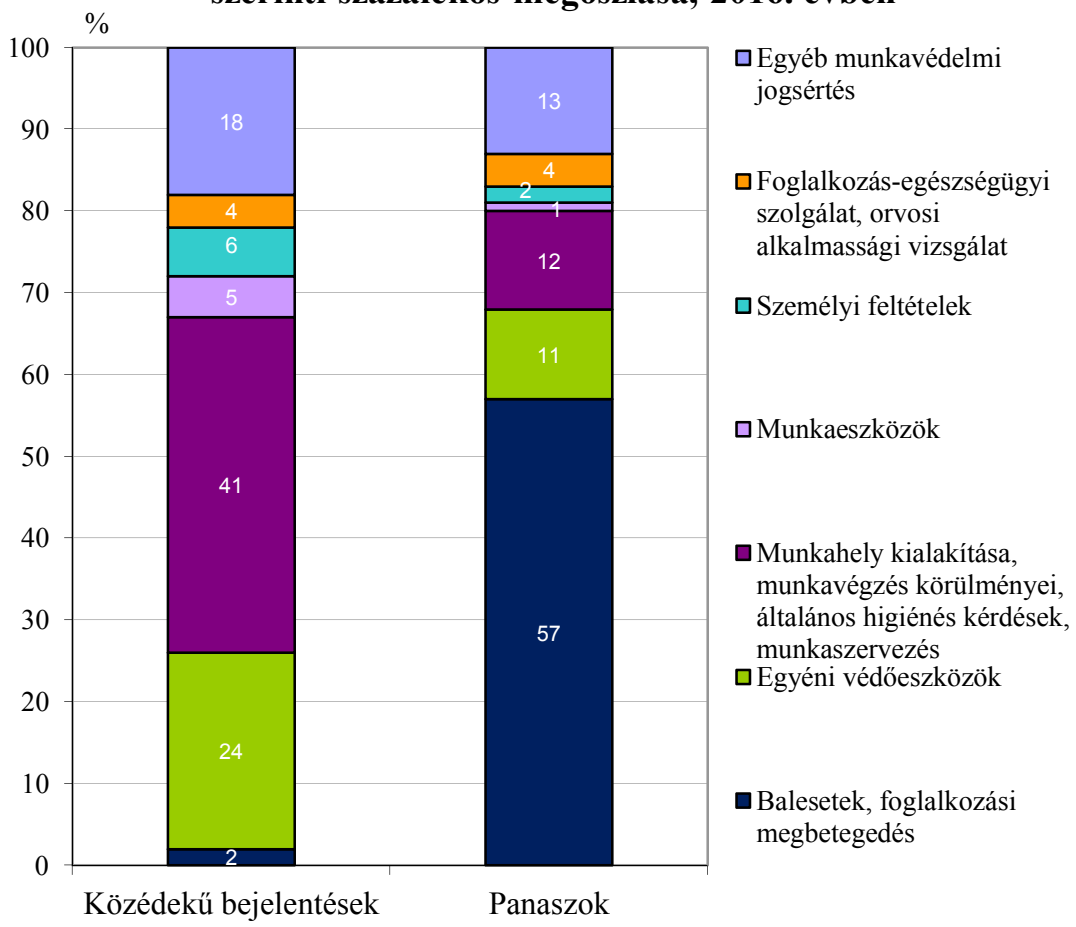

5.2. A bejelentésekkel érintett jellemző gazdasági ágazatok

A fővárosi és a megyei munkavédelmi hatóságok jelentései alapján megállapítható volt, hogy a beérkezett közérdekű bejelentések és panaszok a gazdaság legkülönbözőbb ágazatait érintették. 2016. évben a bejelentések többsége a feldolgozóipari, az építőipari, a kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódott.

Kisebb számban, de érkeztek bejelentések, pl. a szolgáltatással, a szállítással, a mező- és erdőgazdasággal, a vendéglátással, az önkormányzatokkal (a közmunka programmal) összefüggésben.

5.3. A közérdekű bejelentések és panaszok közlésének módja

A közérdekű bejelentések, panaszok közlésmódjának százalékos megoszlását a *10. ábra* mutatja.

A közérdekű bejelentéseket leggyakrabban telefonon (38 %) vagy elektronikus levélben (38 %), illetve levélben (17 %), ritkábban személyesen (7 %) tették meg.

A panaszokat leginkább személyesen (34 %), vagy levélben (31 %), ritkábban elektronikus levélben (22 %), illetve telefonon (13 %) közölték.

10. számú ábra

A közérdekű bejelentések és a panaszok közlésének módja szerinti százalékos megoszlása 2016. évben

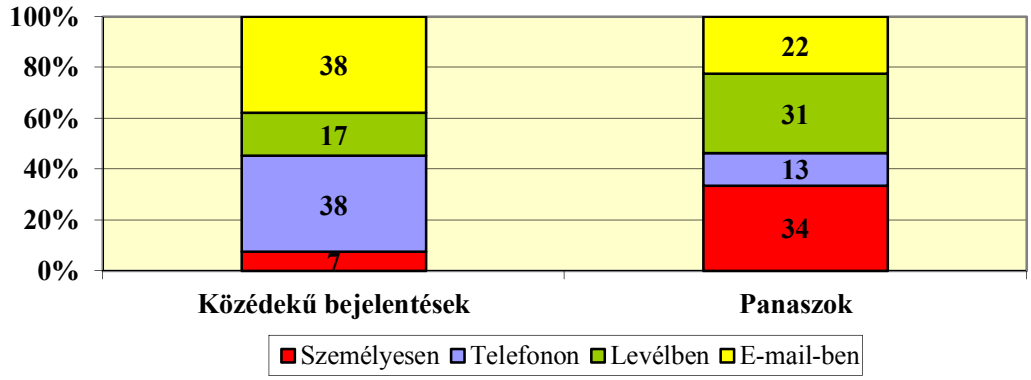

5.4. A bejelentő személye

A vizsgált időszakban továbbra is jellemző volt, hogy a közérdekű bejelentéseket, panaszokat magánszemélyek nyújtották be (90,3 %). Áttétellel érkeztek bejelentések a fővárosi és a megyei munkavédelmi hatóságokhoz a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkafelügyeleti Főosztályától (2,2 %), a kormányhivataloktól (2,5 %), a társhatóságoktól (4,0 %), és az önkormányzatoktól (0,7 %), valamint az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalától (0,2 %).

A jelentési időszakban beküldött összesen 1 719 db bejelentésből jelentős számú, 501 db (29,1 %) névtelen volt.
A névtelen bejelentések kivizsgálásától továbbra sem lehetett eltekinteni, mert nagy számban megalapozottak voltak és valós munkavédelmi problémákat vetettek fel.

5.5. A közérdekű bejelentések, panaszok alapján indult vizsgálatok

A közérdekű bejelentések, panaszok alapján indult vizsgálatok jellemzése, különösen a bejelentések megalapozottsága vagy annak hiánya, illetve a bejelentés eredménytelen kivizsgálásának okai alapján.

5.5.1. Megalapozottság, irányultság

A közérdekű bejelentések és panaszok megalapozottságát vizsgálva elmondható, hogy a megkeresések általában csak részben voltak megalapozottak. Kevésbé volt jellemző a teljes mértékben megalapozott bejelentés, illetve a teljesen megalapozatlan.
Az ellenőrzések során számos esetben előfordult más, a bejelentésben nem jelzett munkavédelmi hiányosság, ill. szabálytalanság is, melyre intézkedést tettek.
A megalapozatlan bejelentések hátterében általában valamilyen egyéni munkavállalói sérelem (pl. munkaviszony megszüntetése) állt. Ezek a bejelentések rendszerint névtelenül, elektronikus úton vagy levélben érkeztek.
A panaszok egy része munkaügyi szabálytalanságokat is tartalmazott. Ezekben az esetekben a munkaügyi ellenőrökkel közös vizsgálat keretében történt a helyzet feltárása és mindkét szakterület intézkedett a szabálytalanságok megszüntetésére.

5.5.2. Az eredménytelen kivizsgálások okai

A bejelentett esetekben az eredménytelen kivizsgálások okai általában a következők voltak:

- a névtelen bejelentésekben gyakran nem nevezték meg a munkáltatót, illetve a munkavégzés helyét;
- nem volt munkavégzés a bejelentésben megnevezett munkaterületen;
- a bejelentésben megadott megnevezések alapján sem a munkáltató, vagy a konkrét munkavégzési hely nem volt beazonosítható;
- hatáskör hiánya, ill. illetve illetékesség hiánya.

5.5.3. Intézkedések

A közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult eljárások eredményeként 2016. évben összesen 1 904 db munkavédelmi döntés került kiadmányozásra.

A közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult vizsgálatokban kiadmányozott határozatok közül a hiányosságok megszüntetésére kötelező és az azonnali intézkedést foganatosító határozatok száma volt a meghatározó.

Figyelemfelhívást összesen 33 esetben alkalmaztak a fővárosi és a megyei munkavédelmi hatóságok.

Az azonnali intézkedést foganatosító 842 db határozathoz és a hiányosság megszüntetését előíró 981 db határozathoz képest mindössze 33 esetben került sor munkavédelmi bírság kiszabására. Eljárási bírságot 15 esetben alkalmaztak. Az érdemi munkavédelmi határozatoknak mindösszesen csak a 2,5 %-a volt a pénzbírságot (eljárási-, illetve munkavédelmi bírság) kiszabó.

A 2016. évben a közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult munkavédelmi eljárások során összesen 825 000 Ft eljárási bírságot, továbbá 5 972 500 Ft munkavédelmi bírságot szabtak ki a fővárosi és a megyei munkavédelmi hatóságok.

A közérdekű bejelentések, ill. a panaszok nyomán indult munkavédelmi eljárásokban meghozott intézkedések megoszlását a *11.* és a *12. ábra* mutatja.

11. számú ábra

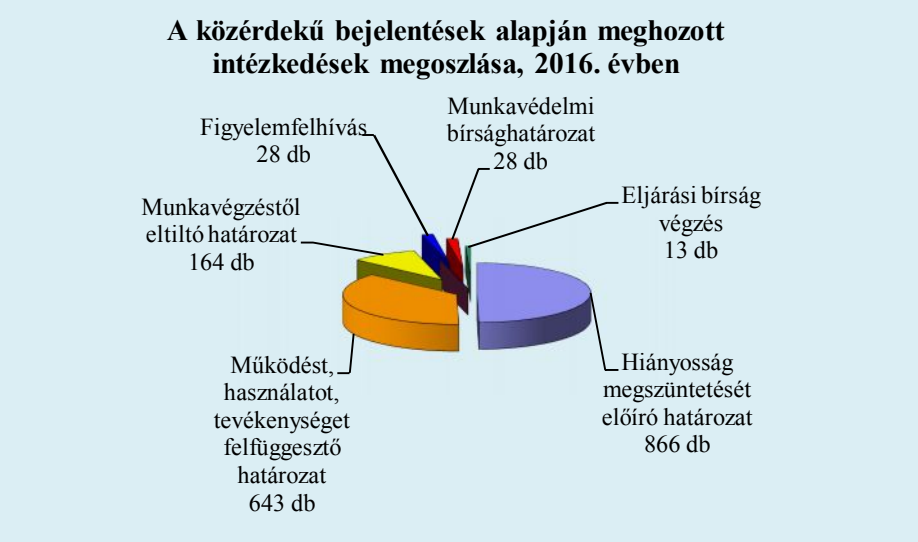

12. számú ábra

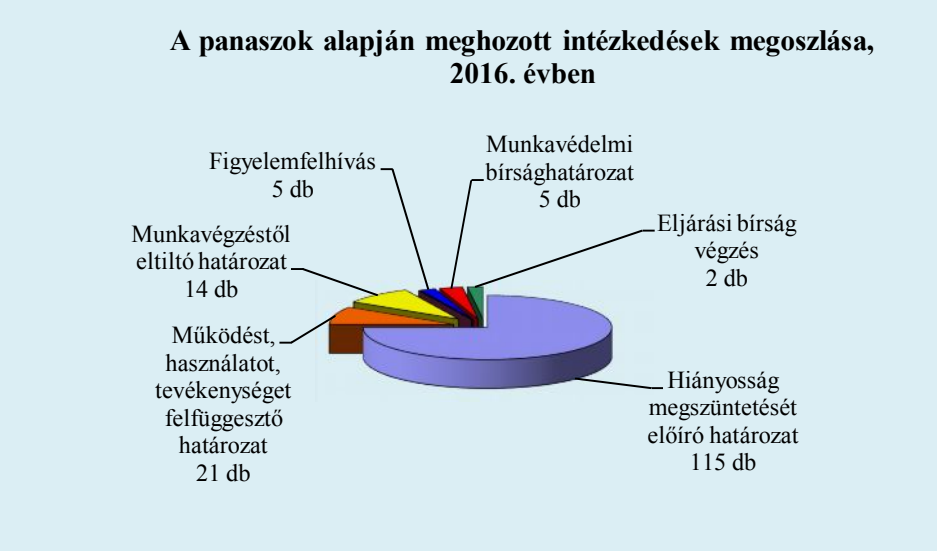

6. FŐMUNKAIDŐN KÍVÜL VÉGZETT ELLENŐRZÉSEK

A 2016. évben főmunkaidőn kívül 346 munkáltatónál végeztek a megyei munkavédelmi hatóságok ellenőrzéseket. Ezeknek az ellenőrzéseknek a döntő többsége munkabaleset kivizsgálása érdekében történt, más esetben társhatóság felkérésére tartottak ilyen ellenőrzéseket.

7. MUNKABALESETEK, FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK

7.1. Munkabalesetek

Az Mvt. 64. § (5) bekezdése, valamint az Mvt. végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 7. § (1) bekezdés szerint a munkáltató a súlyos munkabalesetet köteles azonnal bejelenteni a baleset helyszíne szerint illetékes munkavédelmi hatóságnak.

A megyei munkavédelmi hatóságra történő bejelentés a munkáltatók kötelezettsége, melynek az esetek többségében eleget is tettek, előfordult azonban, hogy – főként fekete foglalkoztatás esetén – a bejelentés a rendőrség részéről érkezett. Ezen jelentésben a bejelentett munkabalesetek szempontjából

mutatjuk be a hatósági tevékenységet, a lezárt munkabaleset vizsgálati adatokat (feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek szerint) ugyanerre a tárgyidőszakra a 2016. évi munkabaleseti jelentés tartalmazza.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a 2016. évben 162 – közúti baleseti eseményeket is tartalmazó – súlyos munkabaleseti eseményt jelentettek a területileg illetékes munkavédelmi hatóságnak.

A 162 bejelentett súlyos munkabaleset közül 75 halálos, 47 életveszélyes, 30 súlyos csonkolásos, valamint 10 egyéb súlyos baleseti esemény volt. A munkabalesetek nagy részében még folyamatban van közigazgatási eljárás, sok esetben még nem készült el a munkabaleseti jegyzőkönyv, így a bejelentett és a később feldolgozott munkabaleseti adatok a vizsgálatok eredményétől függően eltérhetnek.

A tárgyidőszakban bejelentett súlyos munkabaleseti események legjellemzőbb baleseti okait a *4. számú táblázat* tartalmazza.

4. számú táblázat

2016. év	Baleseti bejelentések száma	A bejelentett baleseti események megoszlása a baleset súlyossága szerint			
		Halálos	Életve-szélyes	Súlyos csonkolásos	Egyéb súlyos
Állat támadása	**6**	3	3	0	0
Áramütés	**3**	1	1	1	0
Behúzás, csonkolás	**1**	0	0	0	1
Borulás	**3**	3	0	0	0
Csípés	**2**	2	0	0	0
Csonkolás	**20**	1	0	19	0
Égés	**2**	1	1	0	0
Elesés	**4**	2	2	0	0
Feltekerés	**1**	1	0	0	0
Fulladás	**3**	3	0	0	0
Gázolás	**10**	7	0	3	0
Hőguta	**1**	1	0	0	0
Ismeretlen	**1**	1	0	0	0
Közúti	**35**	21	10	3	1
Leesés	**32**	12	18	0	2
Összenyomás	**6**	2	3	1	0
Ráesés	**20**	11	5	3	1
Szemsérülés	**5**	0	0	0	5
Támadás	**1**	0	1	0	0
Ütés	**3**	2	1	0	0
Ütközés	**2**	1	1	0	0
Vágás	**1**	0	1	0	0
Összesen	**162**	**75**	**47**	**30**	**10**

7.2. Foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek

2016. január 1-jétől 2016. december 31. napjáig a munkavédelmi hatósághoz 384 foglalkozási megbetegedés gyanút és 79 fokozott expozíciós esetet jelentettek be. A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet

szerint a kivizsgált bejelentéseket a vizsgálati dokumentációval együtt a kormányhivatalok továbbították az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály részére a bejelentés teljes körűségének, és szakmai megalapozottságának elbírálása céljából.

A 2015. évben bejelentett 296 foglalkozási betegség gyanúhoz képest idén a bejelentési szám jelentős növekedést mutat, mely elsősorban néhány tömeges bejelentésnek köszönhető.
2014-ben 402, 2013-ban 238, 2012-ben 217 foglalkozási betegség gyanú bejelentés történt.
Ahogyan 2015-ben, 2016. évben is minden megyéből érkezett foglalkozási betegség gyanú bejelentés.

Az ágazati bontásban megadott adatokból kitűnik, hogy a legtöbb foglalkozási megbetegedés gyanús eset – az összes bejelentett eset 36,7%-a – a feldolgozóipar területéről érkezett.

A korábbi évektől eltérően a második legtöbb bejelentés a humán-egészségügyi és szociális ellátásból érkezett (23,9%), az eddigi második legtöbb bejelentést adó, elsősorban Baranya megyéből érkező bányászati ágazattól a bejelentések csak 21,8%-a érkezett. 2015. évben a bejelentések 25%-a érkezett a bányászat területéről, mely döntően az egykori bányászok évtizedekkel korábbi expozíciójából adódó, de most kialakult, vagy diagnosztizált megbetegedések bejelentésének magas számából adódott, a humán-egészségügyi és szociális ellátásból 2015. évben a bejelentések 23%-a érkezett (2014-ben ez az arány 17% volt).

2016. évben a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás területéről az összes bejelentés 3,6%-a érkezett, ez hasonló a 2015. évi arányhoz (3,4%).
Évek óta elenyésző számú bejelentés érkezik a szállítás, és a kereskedelem területéről, az építőiparból 2016. évben 2 bejelentés érkezett (2015-ben az építőiparból nem érkezett bejelentés).

Az előző évekkel ellentétben 2016. évben biológiai kóroki tényező miatt jelentették be a legtöbb dolgozót foglalkozási megbetegedés gyanújával (41,2%), mely néhány tömeges fertőző betegség bejelentéséből adódott.

A kémiai kóroki tényezők által okozott foglalkozási megbetegedések gyanúja (30,2%) 2016. évben a második helyre szorult. 2016. évben is megelőzte a fizikai (12,5%) kóroki tényezők által bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanús esetek számát a nem optimális igénybevétel, pszichoszociális ergonómiai tényezők (16,1%) által bejelentett esetek száma. (*5. számú táblázat*).

5. számú táblázat

Bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanúját feltételező esetek alakulása kóroki tényezők szerint					
2016. január 1. - december 31.					
	Kémiai kóroki tényezők (fő)	**Fizikai kóroki tényezők (fő)**	**Biológiai kóroki tényezők (fő)**	**Nem optimális igénybevétel, pszichoszociális ergonómiai tényezők (fő)**	**Összes bejelentett eset**
Budapest	8	1	2	16 (+1)×	27 (+1)×
Baranya	52	29	2	4	87
Bács-Kiskun	3		1	10	14
Békés				2	2
Borsod-Abaúj-Zemplén	1		35	1	37
Csongrád	6		74	1	81
Fejér	27	2	5	2 (+1)×	36 (+1)×
Győr-Moson-Sopron		3		2	5
Hajdú-Bihar	1	1	2		4
Heves	2	4	1	7	14
Komárom-Esztergom	2		7	3	12
Nógrád	2		4	1	7
Pest	6	1	1	5 (+1)×	13 (+1)×
Somogy	1	1	8		10
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2		12	4	18
Jász-Nagykun-Szolnok		2		3 (+1)×	5 (+1)×
Tolna		1	2		3
Vas	1		2	1	4
Veszprém	1	2			3
Zala	1	1			2
Összesen	**116**	**48**	**158**	**62 (+4)×**	**384 (+4)×**

×egy dolgozót több kóroki tényező miatt is bejelentettek egyidejűleg

Az összes bejelentett fokozott expozíciós eset a feldolgozóiparból, kereskedelemből és egyéb ágazatokból érkezett.

A bejelentett fokozott expozíciós esetek 45,6%-át zaj, 54,4%-át vegyi anyag – döntően ólom (szervetlen) – okozta.

A bejelentett fokozott expozíciós esetek száma a 2015. évi kiugráshoz képest csökkent ugyan, de a korábbi évek igen alacsony bejelentési számához nem tért vissza, mely vélhetően a bejelentési fegyelem javulásának köszönhető (2013. évben 66-ot, 2014-ben 61, 2015. évben 104 bejelentés történt). (*6. számú táblázat*).

6. számú táblázat

Bejelentett fokozott expozíciós esetek alakulása kóroki tényezők szerint							
2016. január 1. - december 31.							
	Zaj (fő)	**Benzol (fő)**	**Toluol (fő)**	**Ólom (szervetlen) (fő)**	**Nikkel (fő)**	**Króm (fő)**	**Összes bejelentett eset**
Budapest	3				1	1×	4 (+1×)
Baranya							
Bács-Kiskun							
Békés							
Borsod-Abaúj-Zemplén		5	4				9
Csongrád							
Fejér		3					3
Győr-Moson-Sopron							
Hajdú-Bihar	1			1			2
Heves	2						2
Komárom-Esztergom							
Nógrád							
Pest			1	3	1		5
Somogy	6						6
Szabolcs-Szatmár-Bereg							
Jász-Nagykun-Szolnok		1		19	3		23
Tolna							
Vas							
Veszprém	1						1
Zala	23		1				24
Összesen	**36**	**9**	**6**	**23**	**5**	**1×**	**79 (+1×)**

×egy dolgozó több vegyi anyag biológiai expozíciós (hatás) mutató tekintetében is túllépte a megengedhető határértéket

8. TANÁCSADÁS TAPASZTALATAI, JELLEMZŐ TÉMAKÖREI

A Megyei és Fővárosi Kormányhivatalok munkavédelmi ellenőrzést végző kormánytisztviselőitől 2016-ban összesen 2 046 esetben kértek információt, ennek során 3 508 problémára kaptak választ az érdeklődők. A tájékoztatásokra legtöbbször telefonon került sor.

A tanácsadások megyei eloszlását tartalmazza a *7. számú* táblázat.

7. számú táblázat

Fővárosi / Megyei Munkavédelmi Hatóságok	Tanácsadások száma (db)	Kérdések száma (db)	Tanácsadás módja (db)		
			Telefon	Levél/e-mail	Személyes
Főváros	799	801	786	6	7
Baranya	69	221	5	7	57
Bács-Kiskun	32	37	23	2	7
Békés	262	801	85	2	175
Borsod-Abaúj-Zemplén	185	556	104	0	81
Csongrád	7	9	0	7	0
Fejér	57	78	37	7	13
Győr-Moson-Sopron	63	147	53	3	7
Hajdú-Bihar	30	59	25	1	4
Heves	122	139	105	1	16
Komárom-Esztergom	65	166	27	9	29
Nógrád	5	5	1	2	2
Pest	17	28	0	16	1
Somogy	18	20	16	0	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	20	20	18	0	2
Jász-Nagykun-Szolnok	56	73	47	4	5
Tolna	25	44	18	3	4
Vas	185	256	140	11	34
Veszprém	7	9	6	0	2
Zala	22	39	17	3	1
Összesen	**2046**	**3508**	**1513**	**84**	**449**

A Nemzetgazdasági Minisztérium Munkafelügyeleti Főosztálya által, a hatósági munkától elkülönítetten működtetett Munkavédelmi Információs és Tanácsadó Szolgálathoz 2016-ban 4 759 (db) megkeresés érkezett, (7,09 %-kal több, mint 2015-ben) ebből 4 609 fő telefonon, 145 fő e-mailben érdeklődött, valamint 5 fő esetében személyes tanácsadásra került sor a novemberben megrendezett „Personal Hungary” elnevezésű szakkiállításon.
A tájékoztatások során összesen 5 607 kérdést válaszoltak meg munkatársaink. *(8. számú táblázat)*

8. számú táblázat

Munkavédelmi Információs és Tanácsadó Szolgálat	Megkeresések száma (db)	Kérdések száma (db]
Telefonos	4609	5385
Írásos (e-mail, levél)	145	216
Személyes	5	6
Összesen:	**4759**	**5607**

2016. év során, munkabiztonság területén a legtöbb kérdés a munkahelyen történt balesetek kivizsgálásával, a baleseti események minősítésével, a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltésével kapcsolatban merült fel. Az egyéni védőeszközökre vonatkozó ismeretekkel kapcsolatban is sokan kértek információt. Megnőtt az érdeklődés a munkaeszközök biztonságával kapcsolatban, a jogszabályváltozás kapcsán.
Továbbra is nagy számban érdeklődtek a szakképzettség, kezelői jogosultság témakörében, főleg az anyagmozgató gépek kezelői képesítése, jogosultsága iránt. *(13. számú ábra)*

13. számú ábra

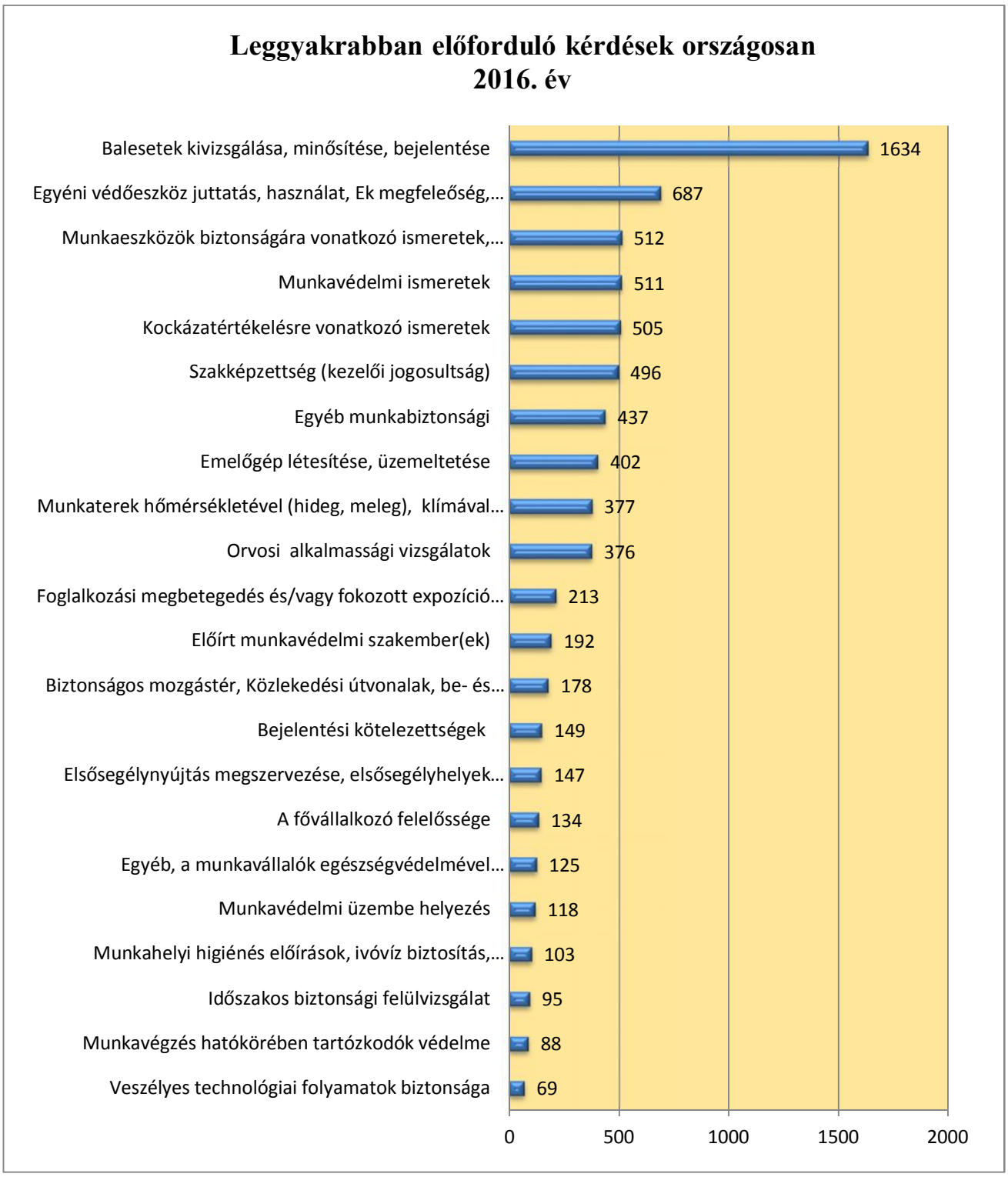

8.1. Munkavédelmi fórumok

A megyei munkavédelmi hatóságok 2016. évben saját kezdeményezésű nyílt napot 45 esetben szerveztek. Közös szervezésben 101 alkalommal, közös szakmai fórumon pedig 14 esetben vettek részt.

9. EGYÉB TAPASZTALATOK

9.1. Az ellenőrzések fogadtatásával kapcsolatos tapasztalatok (munkáltatók, munkavállalók)

Általánosságban elmondható, hogy a munkáltatók az ellenőrzések során együttműködőek, akárcsak a munkavállalók. A nagyobb munkáltatók általában készségesen, segítőkészen állnak a munkavédelmi ellenőrzésekhez, tudva, hogy közös érdekünk az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása. A kisebb, általában szabálytalanul foglalkoztató, a munkavédelmi követelményeket nem ismerő, és be nem tartó munkáltatók esetenként igyekeznek megakadályozni az ellenőrzés lefolytatását.

9.2. Társhatósági közös ellenőrzések tapasztalatai

A különböző egyéb hatóságok kezdeményezésére, illetve bevonásával tartott közös ellenőrzések.
2016. évben lefolytatott közös ellenőrzések tapasztalatai alapján elmondható, hogy az ellenőrzésben részt vett hatóságok között az együttműködés jó volt, a hatóságok egymás munkáját kiegészítve, egymást segítve dolgoztak.

A társhatóságok közreműködésével 2016. évben 1 997 munkavédelmi ellenőrzés zajlott, mely összesen 1 359 ügyet jelent, az összes ellenőrzés 8,8%-át.

A társhatósági ellenőrzésre egyrészt akkor került sor, ha a helyszíni ellenőrzés jellege, irányultsága azt indokolta, illetve ha más hatóságok igényelték a munkavédelmi hatóság ellenőrzését.

A legnagyobb arányban a munkaügyi hatóság vett részt a közös ellenőrzésekben, ezen túl leggyakrabban a rendészeti szervek működtek közre.

A munkavédelmi hatóság a rendőrség segítségét rendszerint olyan munkáltatók vonatkozásában, olyan munkavégzési helyszínek ellenőrzésénél kérte, ahol a hely jellege azt megkívánta, illetve ahol korábban a munkáltató meghiúsította az ellenőrzést, vagy jelentős mértékben akadályozta azt. 2016. évben a rendőrhatósággal közösen több mint 321 ellenőrzést folytattak le a munkavédelmi hatóság szakügyintézői, az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi valamint a népegészségügyi hatóság közreműködésével pedig összesen 271 db vizsgálatot.

A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok megoszlását a *14. számú ábra* szemlélteti.

14. számú ábra

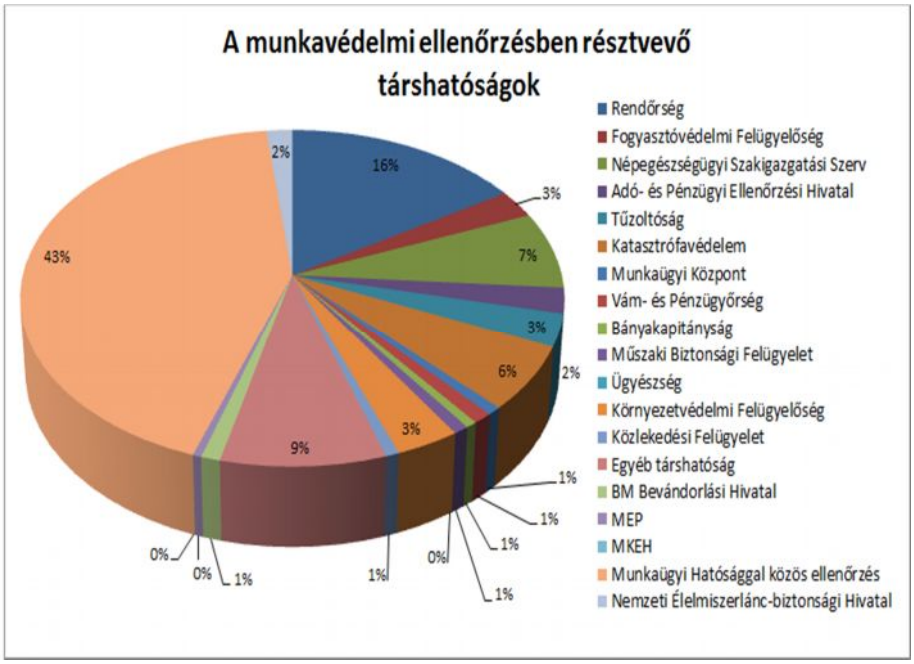

9.3. A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok megoszlása 2016. évben

Megyénként eltérő a társhatósági együttműködések intenzitása, mely több okra vezethető vissza. A kormányhivatalok által összefogott Éves Összevont Ellenőrzési Terv képezte 2016-ban a munkavédelmi hatóság társhatósági együttműködésének alapját, melyek nyomán megyénként különbözőképpen zajlottak le a társszervekkel közös ellenőrzések.

A társhatósági ellenőrzések megyénkénti megoszlását a *15. számú ábra* mutatja.

15. számú ábra

Társhatósági ellenőrzések megoszlása megyénként a 2016. évben

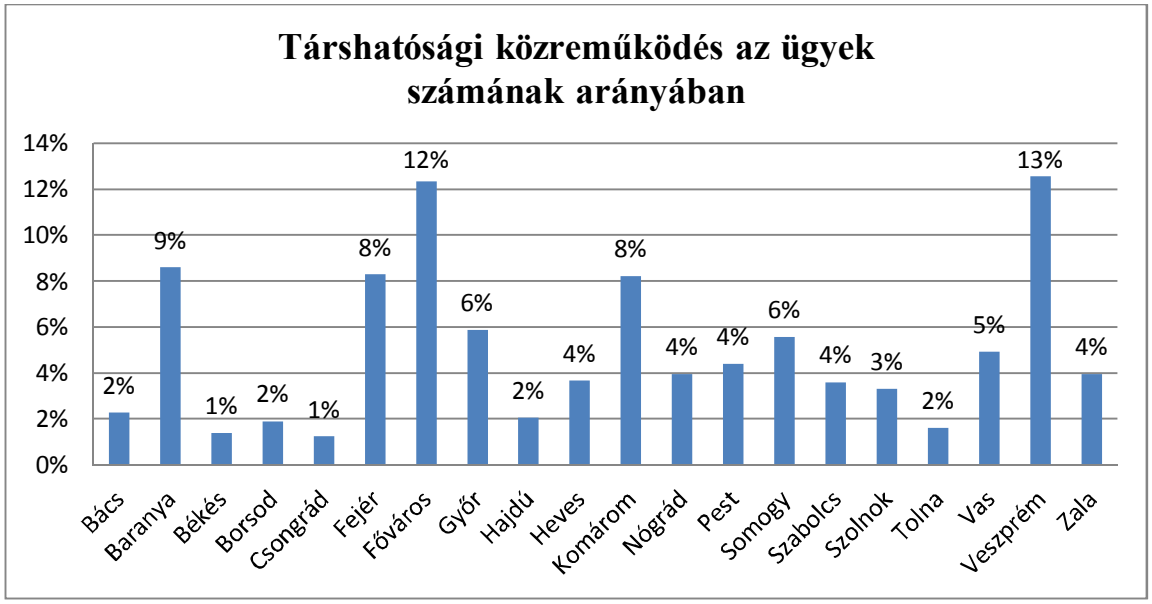

A kormányhivatalok beszámolói szerint a társhatósági együttműködések hatékonyan zajlottak, egymás munkáját segítve, kiegészítve jártak el az érintettek. Nehézséget egyedül az ellenőrzések lefolytatásához szükséges időtartamok jelentős eltérése okozott.